

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 7 februari 1940 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om utsträckning av tiden för upptagande av växelprotest m. m. vid krig eller krigsfara.

Genom en den 19 januari 1940 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 20, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

L a g

om utsträckning av tiden för upptagande av växelprotest m. m. vid krig eller krigsfara.

Härigenom förordnas som följer:

Vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, äger Konungen, efter hörande av fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret, meddela förordnande om utsträckning av tiden för uppvisande av växel och upptagande av protest till bevarande av växelfordran samt för uppvisande av check och företagande av annan åtgärd till bevarande av återgångsfordran på grund av check.

Sådant förordnande må avse antingen hela riket eller ock viss del av riket, såvitt angår åtgärd som där skall vidtagas.

Denna lag skall träda i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Enligt växellagen den 13 maj 1932 åligger det växelnehavaren att för bevarande av sin växelrätt vidtaga vissa i lagen närmare angivna åtgärder. I 53 § växellagen meddelas bestämmelser angående påföljd av försummelse därutinnan. Härom stadgas bland annat, att växelnehavaren går förlustig talan, om han försitter tid som är stadgad för uppvisande av växel i vissa fall eller för upptagande av protest för uteblivet godkännande eller bristande betalning. I 54 § stadgas, att om hinder i lagbud eller annat oöverstigligt hinder (force majeure) möter för växels uppvisande eller protests upptagande inom behörig tid, tiden för sådan åtgärds företagande förlänges. Efter hindrets upphörande åligger det innehavaren att ofördröjligen uppvisa väx-

eln till godkännande eller betalning samt, om så erfordras, upptaga protest. Fortfar hindret längre än trettio dagar efter förfallotiden, må återgångskrav göras gällande utan att uppvisande eller protest föregått. Vidare meddelas bland annat vissa bestämmelser om skyldighet för växelnehavaren att meddela underrättelse om hindret m. m.

Växellagen är grundad på internationell konvention om gemensam växelag den 7 juni 1930, vilken Sverige för sin del ratificerat den 30 juni 1932. Enligt artikel I i konventionen ha de kontraherande parterna förbundit sig att envar på sitt område införa den lag som innefattades i bilaga I till konventionen. Samma artikel innehåller emellertid även bestämmelse, att i trängande fall kontraherande part äger att även efter ratifikation göra bruk av förbehåll som avses i artikel 22 av bilaga II till konventionen. Enligt denna artikel i bilaga II har kontraherande part rätt att i undantagsfall meddela bestämmelser av allmän art, innebärande förlängning av såväl tiden för åtgärder till bevarande av återgångskrav som förfallotider.

I checklagen den 13 maj 1932 stadgas skyldighet för checknehavare att inom viss tid uppvisa check och, om betalning uteblir, låta bestyrka detta vid äventyr att han går förlustig rätt till återgångstalan. Kan sådan åtgärd ej inom behörig tid äga rum på grund av lagbud eller annat oöverstigligt hinder (force majeure), förlänges enligt 48 § tiden för åtgärdens vidtagande. Efter hindrets upphörande åligger det innehavaren att ofördröjligen uppvisa checken till betalning samt, om så erfordras, upptaga protest eller ombesörja därmed likställt bestyrkande. Fortfar hindret utöver viss angiven tid, må återgångskrav göras gällande utan att uppvisande eller protest eller därmed likställt bestyrkande föregått.

Checklagen är grundad på internationell konvention om gemensam checklag den 19 mars 1931, som Sverige för sin del ratificerat den 30 juni 1932. Enligt artikel I i konventionen ha de kontraherande parterna förbundit sig att envar på sitt område införa den lag som innefattades i bilaga I till konventionen. I trängande fall kan dock kontraherande part även efter ratifikation göra bruk av förbehåll, som avses i artikel 28 av bilaga II till konventionen. Enligt nämnda artikel 28 i bilaga II har kontraherande part rätt att i undantagsfall meddela bestämmelser av allmän art, innebärande förlängning av såväl betalningstiden som tiden för åtgärder till bevarande av återgångskrav.

I propositionen anför *chefen för justitiedepartementet* — efter att hava redogjort för gällande rättsregler — bland annat följande:

»I växellagen stadgas skyldighet för växelnehavare att för bevarande av växelrätten uppvisa växeln och upptaga protest inom därför bestämda tider. Försittes föreskriven tid, går växelrätten i regel förlorad. Endast om hinder i lagbud eller annat oöverstigligt hinder möter, förlänges tiden för åtgärdens vidtagande enligt bestämmelserna i 54 § växellagen.

Vid krig eller krigsfara kunna av olika anledningar inträda betydande svårigheter att i rätt tid vidtaga åtgärder som nyss nämnts, utan att likväl

54 § växellagen kan anses tillämplig. Jag vill endast erinra om den rubbning av eljest rådande förhållanden som uppkommer vid evakuering av ett eller flera större samhällein. Under dylika omständigheter måste det ur flera synpunkter anses olämpligt att fordra, att banker och andra som äro innehavare av växlar skola vara nödsakade att i vanlig ordning uppvisa dem till betalning och upptaga protest så snart betalning uteblir. Icke minst med hänsyn till gäldenärens intresse är det önskvärt, att borgenären icke behöver gå brådstörtat till väga.

Behovet av en möjlighet att utsträcka de tider som i växellagen äro föreskrivna för ifrågavarande åtgärder har uppmärksamrats i förenämnda konvention om gemensam växellag. Envar konventionsstat har sålunda befogenhet att i sin lagstiftning meddela bestämmelser därom. Jag vill förorda, att Kungl. Maj:t genom en lag i ämnet bemyndigas att taga denna befogenhet i anspråk.

Även beträffande checkar föreligger skyldighet för innehavaren att för bevarande av rätt till återgångskrav uppvisa handlingen inom viss tid samt att bestyrka uppvisandet. Den av mig förordade lagen torde böra innehålla bemyndigande för Kungl. Maj:t att utsträcka tiden jämväl för nu berörda åtgärder, ehuru det praktiska behovet härav är mindre framträdande. Av den förut lämnade redogörelsen framgår, att konventionen om gemensam checklag medger detta.

Den föreslagna lagen torde böra inrymma möjlighet för Kungl. Maj:t att i fråga om den tid, varmed gällande frister utsträckas, förfara på sätt finnes påkallat av omständigheterna.

I lagen synes böra upptagas föreskrift, att innan Kungl. Maj:t meddelar förordnande om förlängning av nämnda frister fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret skola höras. Kungl. Maj:ts förordnande bör kunna avse hela riket eller ock begränsas till viss del av riket såvitt angår åtgärd som där skall vidtagas.

Lagen torde böra träda i kraft omedelbart.»

Utskottet har vid sin granskning av det framlagda lagförslaget icke funnit anledning till erinran mot detsamma och får alltså hemställa,

Utskottet.

att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 7 februari 1940.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Schlyter, Gärde, Branting, Eskhult, Ewerlöf, Karl Johan Olsson, Brandt* och *Sandorf*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist, Hedlund* i Östersund, *Olsson* i Mellerud, *Gezelius, Berg, Larsson* i Hede, *Werner* i Höjen och *Nilson* i Eskilstuna.